

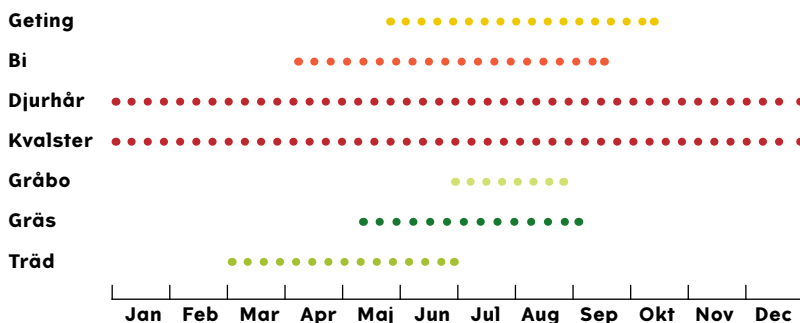
Allergivaccination

Denna broschyr vänder sig till dig som funderar på att påbörja behandling med allergivaccination, eller till dig som redan har bestämt dig. Den är avsedd att ge information om behandlingens effekt och vad det innebär att få allergivaccination.

Allergi är vår snabbast växande folksjukdom. Ungefär en fjärdedel av befolkningen har någon form av allergi. Vid allergi skapar kroppens immunförsvar en förhöjd känslighet mot ämnen som egentligen är ofarliga för oss. Dessa ämnen kallas allergener och finns i till exempel gräs, kvalster, djurhår, bi- och getinggift och vissa livsmedel.

När man som allergiker utsätts för allergen agerar immunförsvaret genom att bilda antikroppar. Antikropparna reagerar i sin tur på allergenet och ger upphov till olika allergiska symtom som rinnande näsa, nysningar, klåda i ögonen och i svåra fall även andningsbesvär i form av astma. För att ta reda på om man är allergisk görs ett pricktest eller blodprov. Kan man koppla ihop ett positivt testresultat med sin sjukdomshistoria är man allergisk.

Behandling av allergi

För att underlätta vid allergibesvär kan man använda allergiläkemedel som lindrar symtomen såsom tabletter, nässprayer och ögondroppar.

Dessa utgörs framförallt av antihistaminer och steroider.

Om effekten trots dessa läkemedel är otillräcklig kan allergivaccination vara ett alternativ. Till skillnad från symtomatiska läkemedel påverkar en allergivaccination immunförsvaret. På så sätt behandlar man orsaken till allergin och inte enbart symtomen, vilket innebär att effekten kan hålla i sig många år efter avslutad behandling.

Allergivaccination kan vara aktuellt vid följande:

- Om man har hösnuva och/eller allergisk astma.
- Om man har reagerat kraftigt på stick från bi eller geting.
- Om man upplever allergisymtomen som besvärande, trots att man tar sina ordinerade mediciner.
- Om man under längre perioder är helt beroende av symtomlindrande mediciner.
- Om man har biverkningar från den symtomlindrande medicinen.
- Om man har hösnuva och börjar få besvär från lungorna, såsom hosta och täthet i bröstet.

Björk
(*Betula verrucosa*)

Timotej
(*Phleum Pratense*)

Hur fungerar allergivaccination?

Allergivaccination är en effektiv behandling som ges som injektioner eller tabletter. Tablettbehandling finns idag för gräspollen- och kvalsterallergi. Den verksamma substansen som används vid båda typerna av allergivaccination framställs av naturens egna material, till exempel gräspollen. Allergivaccination påverkar immunförsvaret, där grundorsaken till allergin finns. Den förändring som sker i immunförsvaret minskar kroppens reaktioner mot de ämnen du är allergisk mot. Genom att behandla med allergivaccin minskar eller förhindrar man att symtom uppstår i t.ex. ögon, näsa och lungor. Av de personer som får allergivaccination upplever ungefär 90 procent markant minskade symtom och behöver därför mindre medicin. Vissa blir helt symtomfria.

Allergivaccinationsbehandling finns mot:

- Gräs (injektion och tablett)
- Träd (injektion)
- Kvalster (injektion och tablett)
- Pälsdjur (katt, hund, häst) (injektion)
- Bi och geting (injektion)

Tablettbehandling

I nuläget finns tablettbehandling för gräspollen- och husdammskvalsterallergi. Denna variant av allergivaccin gör det enkelt att själv sköta sin behandling hemma. Tabletten innehåller allergenextrakt (av gräspollen eller husdammskvalster) och den behandlar allergin genom att öka immunsystemets tolerans för det aktuella allergenet. Ökad tolerans leder till färre symtom och ett minskat behov av symtomlindrande mediciner. Efter ca 2-4 månaders behandling kan effekten utvärderas.

Effekten av en tablettbehandling är lika bra som vid behandling med injektioner men biverkningarna är mildare. Den vanligaste reaktionen vid tablettbehandling är klåda i munnen i samband med tablettintaget, men efter en kort tids behandling ökar toleransen och obehaget försvinner (i de flesta fall).

Den första tabletten tas alltid på läkarens mottagning för att försäkra att tabletten tas på rätt sätt och för att ge möjlighet att diskutera eventuella biverkningar med läkaren. Tabletten tas dagligen och behandlingen pågår under tre år. Samma dos används under hela behandlingstiden. Tabletten mot gräspollenallergi kan tas av vuxna och barn från fem år. Kvalstertabletten kan i nuläget tas av vuxna och ungdomar över 12 år.

Injektionsbehandling

Vid behandling med injektioner startar man med en mycket låg dos som sedan gradvis ökas allt eftersom kroppens tolerans ökar. Det är vanligt att man vaccineras med 1–2 allergener samtidigt, men det går även att vaccinera med 3–4 allergener. Injektionerna ges hos läkaren och består av två faser, uppdoseringsfas och underhållsfas. Uppdoseringen pågår normalt i 7–15 veckor med injektion en gång i veckan. När underhållsdosen är nådd övergår behandlingen i underhållsfasen som innebär att man får injektion en gång var 6:e–8:e vecka.

För att minska risken för allergiska reaktioner är det viktigt att man är frisk och symptomfri innan injektionen. Känner man sig inte frisk bör detta diskuteras med sjuksköterskan före besöket på mottagningen. På mottagningen får man svara på frågor om allmäntillståndet och blåsa i en PEF-mätare för att kontrollera lungfunktionen före injektionen.

Injektionen ges normalt i överarmen där vaccinet sprutas in under huden. Det kan spänna lite i armen, precis som vid en vanlig injektion. Efter injektionen måste man vänta på mottagningen i 30 minuter och vara observant på eventuella allergiska symtom. Känner man minsta obehag skall personal omedelbart kontaktas. När 30 minuter gått undersöks injektionsstället och man kontrollerar allmäntillståndet. Man får även blåsa i PEF-mätaren igen.

Samma dag som man har fått allergivaccination ska fysisk aktivitet, varma bad och alkohol undvikas. Man kan även uppleva trötthet samma dag som man får injektionen. För att få ett bestående skydd krävs det att behandlingen fortgår i ungefär tre år, vid allergi mot insektsgift kan behandlingstiden vara längre.

Biverkningar

Eftersom man behandlar med det ämne man är allergisk mot kan man få olika typer av allergiska reaktioner. Vid tablettbehandling är det framförallt lokala reaktioner i form av klåda i mun och öron som man upplever. För de flesta går detta obehag över efter en tids behandling, när toleransen mot allergenet har ökat.

I enstaka fall kan nässelutslag, nästäppa eller astmabesvär uppstå i samband med behandling. Biverkningarna är mildare vid tablettbehandling och därför kan man själv sköta behandlingen hemma. Vid injektionsbehandling kan i sällsynta fall kraftigare allergireaktioner uppträda. Därför ska man alltid stanna kvar på mottagningen 30 minuter efter varje injektion så att sjukvårdspersonal snabbt kan behandla en eventuell reaktion.

Hur snabbt verkar allergivaccinationen och hur länge håller effekten i sig?

Detta är mycket individuellt, men de flesta patienterna upplever en god effekt inom 2-4 månader, beroende på vilket allergen man behandlas med. Vid injektionsbehandling upplever många patienter god effekt när de når underhållsdosen, men ibland kan det krävas längre behandlingstid innan man märker av effekten. Studier visar att effekten kvarstår flera år efter avslutad behandling.

Botar allergivaccination allergi?

Målet med allergivaccination är att ta bort eller kraftigt reducera allergiska symtom både under och efter avslutad behandling. Allergivaccination är den enda behandling som behandlar orsaken till allergin. Man blir vanligtvis markant bättre och kan bli helt fri från allergiska besvär, men det finns inga garantier för att symtomen försvinner för alltid.

Kan allergivaccination förebygga astma och nya allergier?

Det finns ett tydligt samband mellan allergi och astma. Undersökningar visar att ungefär 40 procent av personer med hösnuva också har astma.

Eftersom allergivaccination behandlar den grundläggande orsaken till sjukdomen har man i studier med injektionsbaserad allergivaccination sett att risken för att hösnuva utvecklas till allergisk astma halveras. Vidare är det också visat att man med injektionsbehandling minskar risken att utveckla nya allergier. Motsvarande studier pågår nu även med tabletter.

Graviditet och/eller amning?

Allergivaccination behöver inte avbrytas om man blir gravid, men det rekommenderas inte att påbörja en allergivaccination under graviditet. Huruvida allergivaccination påverkar amningen är okänt.

